

Alegeri parlamentare 2016: Proportionalitate, finanțare, scrutin de listă, voturi și mandate parlamentare

(Parliamentary elections 2016: Proportionality, financing, list ballot, votes and parliamentary seats)

Florin GRECU

Abstract: *This article analyzes the parliamentary elections of 2016 in Romania, organized on the basis of the party's election ordered list and the principles of proportionality and representativeness according to the electoral laws adopted by Parliament in 2015. The hypothesis of the article is the following: how real is the proportionality of votes of citizens against the fixed number of parliamentary seats. In this regard, the article examines what locked vote list mean, that does not enable the voter to make changes and which is the mechanism of transformation of votes in parliamentary terms. Presenting legislative framework and arguing why it is so important the magnitude constituency, the article aims to show that the more lesser is circumscription, the more votes are unused. In other terms, parties that do not fulfill 5% electoral quotient established by law, lose votes gathered, and they are nationally redistributed proportionately by the Central Electoral Bureau to the organizations that have exceeded the election threshold.*

What article proves is that the redistribution of votes acts as a bonus for parties that passed the election threshold to form a parliamentary majority and government support.

Keywords: *List ballot, parliamentary seats, redistributing votes, elections, legitimacy, active citizens.*

Introducere

Articolul, pe de o parte, își propune să analizeze mecanismul prin care voturile cetățenilor au fost transformate în mandate parlamentare, iar, pe de altă parte, pune în lumină efectele scrutinului de listă

ordonată pe baza căruia s-au desfășurat alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016, la Camera Deputaților și Senat. Finanțarea partidelor politice și a campaniei electorale reprezintă o altă dimensiune a prezentei analize. Voi încerca să arat că acțiunile electorale de campanie

ale partidelor politice au lipsit, în comparație cu cele anterioare anului 2016, datorită restricțiilor financiare impuse de legea electorală, care și-a propus disciplinarea partidelor politice, printr-un control real asupra veniturilor și cheltuielilor organizațiilor politice, care au fost obligate să-și deschidă conturi la bănci pentru donatorii sau sponsorii politici.

Interogația la care voi încerca să răspund pe parcursul acestui articol este următoarea: cât de reală este proporționalitatea voturilor cetățenilor în comparație numărul fix de mandate parlamentare? Datorită sistemului proporțional și fragmentării spectrului politic, probabilitatea ca un singur partid să obțină majoritatea sufragiilor a fost foarte mică, fapt care s-a și întâmplat la alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016 și anume că nici un partid politic nu a obținut la urme 50%+1 din voturile cetățenilor și nicio organizație nu a încheiat vreo alianță politică preelectorală, datorită pragului electoral de 5% stabilit de legea 208/2015. Astfel, articolul încearcă să demonstreze că redistribuirea voturilor funcționează ca o primă electorală pentru partidele politice care au trecut pragul electoral, în vederea ocupării tuturor mandatelor pentru formarea majorității parlamentare și a susținerii guvernului. Pentru alegerile din 11 decembrie 2016 numărul total al senatorilor și deputaților a fost de 465, din care 329 de deputați și 136 de senatori.

Având în vedere că articolele academice pe subiectul alegerilor parla-

mentare românești din decembrie 2016 nu au fost încă publicate, subliniez faptul că referințele bibliografice ale prezentei analize vor fi culese din spațiul virtual și vor face trimitere la articole din legile electorale, precum și la rezultatele finale ale alegerilor anunțate de Biroul Electoral Central. Pe de altă parte, menționez faptul că o serie de articole de specialitate au fost publicate de subsemnatul în mediul online, încă timpul campaniei electorale, care vor fi citate în prezentul studiu. Articolul de față, dedicat alegerilor parlamentare românești din 11 decembrie 2016, își propune să arate faptul că scrutinul electoral de listă închisă a fost organizat după noua legislație electorală, votată de Parlament în anul 2015¹.

Ce sunt sistemele poportionale și ce este o listă închisă de partid?

La aceste interogații vom găsi răspunsurile recurgând la analiza lui Giovanni Sartori care a arătat și criticat, în mod obiectiv, faptul că „sistemele proporționale își propun să traducă în proporții voturile în locuri, iar proporționalitatea sistemelor proporționale este determinată în mod decisiv de dimensiunea circumscriptiilor”². În România, pentru alegerile din 11 decembrie 2016, Autoritatea Electorală Permanentă a aplicat metoda celei mai ridicate medii sau metoda inventată de belgianul Victor D’Hondt. După această metodă „voturile sunt date partidelor care au pierdut alegerile, nereușind intrarea în forul legislativ”³. Metoda D’Hondt este sistemul

proporțional cel mai puțin proporțional întrucât favorizează partidele mari⁴.

Factorul care determină, în cea mai mare măsură proporționalitatea sau disproportionalitatea sistemelor proporționale, este mărimea circumscripției, unde mărimea este măsurată în funcție de numărul de locuri oferit ca premiu. Trebuie precizat faptul că proporționalitatea scăzută penalizează partidele mici și în final le elimină, fapt care s-a și întâmplat de altfel în urma publicării rezultatelor scrutinului de listă din 11 decembrie 2016. De aceea, cu cât este mai mică circumscripția, cu atât este mai mare risipa de voturi: a celor voturi care, clasându-se mult sub coeficientul sau sub pragul necesar pentru a câștiga, sunt pur și simplu pierdute⁵. Legea 208/5015 menționează faptul că voturile partidelor care nu vor trece pragul electoral de 5% vor fi redistribuite la nivel național de softul Autorității Electorale Permanente acelor organizații politice care vor trece de pragul electoral.

Alegerile parlamentare din 11 decembrie au pus în lumină supremația scrutinului de listă, deoarece, sistemele proporționale sunt sisteme de liste care pun alegătorul în fața listelor de partid. Aceste „liste pot fi blocate, în sensul în care candidații sunt aleși în ordinea impusă de partid”⁶. Astfel, „în cadrul sistemelor proporționale, control partidului asupra selecției și alegerii candidaților săi este maxim atunci când lista este blocată, adică atunci când ordinea numelor de pe listă este

prestabilită și nu poate fi modificată de alegător”⁷.

Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Partidele politice parlamentare au ajuns la consens politic în anul 2015 și au votat legea nr. 208/2015⁸, reglementând astfel modalitatea de alegere a membrilor Senatului și Camerei Deputaților pentru alegerile organizate în iarna anului 2016 și astfel s-a revenit la scrutinul de listă sau de listă închisă de partid, după ce în 2008 a fost introdus scrutinul uninominal⁹, prin legea 35/2008. Pe de altă parte, transparentizarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale s-a realizat prin adoptarea legii 113/2015, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 339 din 18 mai 2015¹⁰. Legea pune în lumină modalitățile legale de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. Astfel, donațiile sau împrumuturile acordate partidelor politice sau candidaților vor putea fi realizate numai prin ordin de plată, adică prin virament bancar.

Controlul conturilor bancare de către Autoritatea Electorală Permanentă a avut scopul transparentizării finanțării publice și private a partidelor politice. Astfel, art. 3, alin. (4), din legea nr. 113/2015 pune în lumină faptul că „împrumuturile în bani și restituirea acestora se pot face numai prin *virament bancar*”, suma de bani arătând sursa și beneficiarul, adică donatorul precum și donatarul sume-

lor reale primite în campania electorală. Viramentul bancar vine în sprijinul principiului transparenței finanțării politice a campaniilor electorale, arătând faptul că toate operațiunile financiare cu privire la sponsorizări politice se vor efectua la vedere: „operațiunile de încasări și plăți ale partidelor politice și ale organizațiilor teritoriale ale acestora se efectuează prin conturi bancare, în lei și în valută, deschise la bănci cu sediul în România și în numerar potrivit legii”¹¹.

Dacă, până în anul 2014, liderii politici și partidele politice nu „știau” ce sume de bani primeau și cheltuiiau în campaniile electorale, deși datoriile organizațiilor politice apăreau în rapoartele publicate pe site-ul AEP, începând cu anul 2015 partidele politice au fost obligate de legea 113/2015 să declare sursele financiare și numele donatorilor. De menționat este faptul că oamenii politici se împumutau cu sume considerabile de la diverse persoane private care trebuiau decontate ulterior sub diverse forme de titularii ministerelor, banii provenind de la bugetul de stat. În sensul transparențizării activității partidelor politice și a declarării surselor de finanțare, art. 11. alin. (1) pune în lumină faptul că „la primirea donației sunt obligatorii verificarea și înregistrarea identității donatorului, indiferent de caracterul public sau confidențial al acesteia”, iar art. 12, alin. (1), arată faptul că „toate donațiile, inclusiv cele confidențiale, vor fi înregistrate și evidențiate în mod core-

spunzător în documentele contabile, cu menționarea datei la care au fost făcute și a altor informații care să permită identificarea surselor de finanțare și a donatorilor”¹².

Consensul partidelor parlamentare cu privire la trecerea de la scrutinul uninominal la cel de listă ordonată de partid a constat în finanțarea publică a campaniilor electorale de la bugetul de stat pentru evitarea datoriilor ulterioare pe care puteau să le acumuleze organizațiile politice. Prin urmare, art. 18. alin. (3) stabilește sursa finanțării, în funcție de cantitatea de voturi obținute de partide la urne. Astfel, „finanțarea se face în funcție de numărul de voturi obținute în alegeri, iar subvenția de la bugetul de stat se acordă după următoarele criterii: a) numărul de voturi primite la alegerile generale pentru Camera Deputaților și Senat; b) numărul de voturi primite la alegerile generale pentru autoritățile administrației publice locale, iar alin. (4) amintește de cazul alianțelor politice care dispun de candidați pe aceeași listă: „în cazul alianțelor politice sau electorale, subvenția se va împărți între membrii alianței după numărul de mandate obținute”¹³.

Sumele virate organizațiilor politice de la bugetul de stat nu se acordă oricum și oricui, ci sunt proporționale cu voturile acordate de cetățeni organizațiilor politice. Astfel, art. 19 pune în lumină faptul că „75% din bugetul anual acordat partidelor politice va fi împărțit partidelor politice, proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile

parlamentare, respectiv media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral”¹⁴. Ecuția finanțării campaniilor electorale a fost astfel rezolvată prin decontarea cheltuielilor partidelor politice de la bugetul de stat. Finanțările de la bugetul de stat sunt însă verificate printr-un mecanism de control al experților AEP-ului, deoarece banii sunt virăți în conturile partidelor politice deschise la Autoritate. Prin urmare, art. 23, alin. (1) face trimitere la transparențizarea bugetelor partidelor politice prin faptul că „subvenția de la bugetul de stat se varsă lunar, prin bugetul Autorității Electorale Permanente, într-un cont special deschis de către fiecare partid politic, iar veniturile din subvenții de la bugetul de stat se reflectă distinct în evidența contabilă a partidelor politice”. Pe de altă parte, fondurile obținute de către partidul politic, în afara campaniei electorale, care au fost transferate în conturile bancare de campanie deschise la nivel central, trebuie declarate la Autoritatea Electorală Permanentă de către mandatarul financiar coordonator, în termen de 5 zile de la data efectuării transferului, iar „aportul financiar nu poate face obiectul transferului în conturile bancare pentru campania electorală”¹⁵.

Controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale trimite la „Autoritatea Electorală Permanentă, instituție abilitată să controleze respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, ale alian-

țelor politice sau electorale, ale candidaților independenți, precum și legalitatea finanțării campaniilor electorale. Pe de altă parte, controlul privind subvențiile de la bugetul de stat va fi efectuat și de Curtea de Conturi. Autoritatea Electorală Permanentă este actorul instituțional nonpolitic abilitat prin legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, să realizeze controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Astfel, legea 113/2015 pentru modificarea și completarea legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 339 din 18 mai 2015, la art. 43, alin. (1) menționează faptul că „pentru a verifica legalitatea veniturilor și cheltuielilor partidelor politice, Autoritatea Electorală Permanentă poate solicita documente și informații de la persoanele fizice și juridice care au prestat servicii, gratuit sau contra cost partidelor politice, precum și de la orice instituție publică”, iar „partidele politice au obligația de a permite accesul organelor de control ale Autorității Electorale Permanente în sediile lor. În același sens al exercitării controlului și transparenței se specifică faptul că „în cazul în care apar suspiciuni privind săvârșirea unor fapte de natură penală, AEP sesizează organele de urmărire penală”. Astfel, partidele sunt supuse

controlului și justiției în cazul în care încalcă prevederile legii. Prin urmare, art. 46 arată că nu doar AEP, ci și „autoritățile publice au obligația de a sprijini Autoritatea Electorală Permanentă în efectuarea controlului finanțării partidelor politice”¹⁶.

Datoriile acumulate de partide, în timpul campaniilor electorale anterioare alegerilor parlamentare din 11 decembrie 2016, arată faptul că finanțarea partidelor politice permite cheltuieli cu mult peste veniturile legale, declarate și realizate de formațiunile politice. Prin urmare, legea finanțării activității partidelor politice și a desfășurării campaniilor electorale prevede controlul financiar cu privire la sumele donate partidelor politice pe parcursul campaniilor electorale. Astfel, legea nr. 78/2016 din 28 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale publicată în Monitorul Oficial nr. 330 din 28 aprilie 2016, introduce un nou alineat cu care are următorul cuprins: „conturile bancare pentru campania electorală au statut de afecțiune specială și nu sunt supuse executării”¹⁷. Prin urmare, datoriile acumulate de partide din campaniile anterioare nu vor fi supuse executării de către sponsorii sau donatorii partidelor politice.

Caracterul netransparent, cu privire la finanțarea candidaților și organizațiilor politice, a reprezentat esența campaniilor electorale românești.

Banii gri sau negri ajungeau să finanțeze campaniile electorale, iar candidații acumulau datorii față de sponsori. Astfel, legea electorală, depolitizând finanțarea publică, și-a propus să disciplineze partidele politice pe perioadele desfășurării campaniilor electorale. Prin urmare, nu doar subvențiile de la bugetul de stat au fost controlate, ci și donatorii sau sponsorii partidelor politice care alocu sume de bani, fie la dreapta, fie la stânga eșicherului politic, cu scopul de a obține diferite beneficii de la bugetul de stat. Cu toate acestea, partidele au acumulat datorii, deoarece sumele strânse în precampanie au fost cheltuite pe diferite activități în timpul campaniei electorale¹⁸.

Campanie electorală în precampanie

Campania electorală pentru alegerile parlamentare de pe 11 decembrie 2016 a avut loc mai mult în mediul online și în platourile televiziunilor, datorită faptului că legea electorală interzice afișajul stradal de mari dimensiuni. Astfel, cetățeanul a fost privat de știința compoziției listei propusă de birourile politice și, în consecință, nu a știut pe cine votează, ci doar cu ce partid va vota. Miza alegerilor pentru scrutinul de listă organizat pe 11 decembrie a fost reprezentată de trecerea pragului electoral și de intrarea în Parlament a cât mai multor formațiuni politice, în vederea formării majorităților politice

care să susțină viitorul guvern politic. În democrație, obiectivul oricărui partid politic îl reprezintă câștigarea alegerilor la urne.

Efectul legii electorale 113/2015 a constatat în faptul că actuala campanie electorală pentru alegerile parlamentare a fost lipsită de prezența „cozonacului electoral” și a sponsorilor clasici de partid, deoarece a fost finanțată de la bugetul de stat, tocmai ca partidele politice să nu mai acumuleze datorii față de creditorii politici. Oricum, orice sponsorizare privată către un partid politic sau candidat s-a făcut cu titlu de donație, tocmai ca partidele politice să nu mai fie obligate să ramburseze sumele încasate sau să fie nevoite să acorde contracte donatorilor, odată ajunse la guvernare. De aceea, actuala campanie electorală a fost tăcută, mai mult anostă și austeră, în comparație cu anterioarele campanii electorale. Pe de altă parte, partidele nu au mai fost tentate să primească bani fără facturi sau în afara sistemului bancar, deoarece cunoșteau din lege faptul că dacă vor trece de pragul electoral, cheltuielile le vor fi decontate de la bugetul de stat și de aceea alegătorul nu mai necesita să fie mituit cu pui congelați sau pungi în care se aflau produse alimentare.

Lipsa mesajelor de campanie a partidelor politice, concurența dintre politic și nepolitic, dintre partide și ONG-uri, transformate în organizații politice, au creat confuzie în rândurile alegătorilor, susținătorilor sau simpatizanților de partid. Neavând ce oferi cetățenilor, partidele nu au mai

recurs la promisiuni electoraliste și politicianiste, deoarece creșterile de orice tip trebuie să fie însoțite și de indicarea sursei de finanțare.

La alegerile parlamentare din 11 decembrie, cetățeanul a votat partidul și mai puțin candidatul. Cetățeanul a votat lista cu candidați propusă și ordonată la partid. Astfel, mașinăriile de partid au fost puse în mișcare în vederea susținerii listei propriului partid. Prin urmare, votul pe listă de partid reprezintă modalitatea prin care cetățeanul și-a exprimat simpatia față de o anumită formațiune politică și mai puțin față de un anumit candidat.

Scrutinul de listă

La alegerile din 11 decembrie, cetățenii au votat liste închise de partid. Votul pe listă de partid semnifică faptul că cu un singur vot cetățeanul votează mai mulți candidați înscriși pe o listă fabricată la sediul organizațiilor politice. „Lista închisă sau blocată, nu permite alegătorului să efectueze nici un fel de modificări, el votând un chenar integral aflat pe buletinul de vot”¹⁹. Prin urmare, listele închise reprezintă monopolul desemnării candidaților de către birourile partidelor politice. Astfel, listele închise acordă importanță maximă deciziei conducerilor partidelor în desemnarea candidaților aleși”²⁰.

În anul 2015 partidele politice au votat revenirea la sistemul de vot pe listă închisă de partid, cu scopul exercitării unui cât mai mare control

politic asupra aspiranților la candidaturi. Astfel, lista închisă sau blocată de partid a fost promulgată prin legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente. Prin urmare, senatorii și deputații se vor alege prin *scrutin de listă*, potrivit principiului reprezentării proporționale, iar alineantul (4) din legea nr. 208/2015 pune în lumină supremația listei blocate și anume că: „în aceeași circumscripție electorală, un partid politic, o alianță politică sau o alianță electorală poate propune, pentru fiecare dintre Camerele Parlamentului, numai o singură *listă* de candidați, iar partidele politice din alianțele politice sau alianțele electorale pot participa la alegeri numai pe listele alianței”²¹. Legea amintește de faptul că scrutinul se organizează pe baza principiilor proporționalității și reprezentativității, iar atribuirea mandatelor fiecărei liste de partid se distribuie proporțional cu numărul de voturi obținute de fiecare formațiune politică. Prin urmare, „fiecărei liste i se repartizează atâtea mandate de câte ori coeficientul electoral al circumscripției electorale se include în voturile valabil exprimate pentru acea listă”²². Atribuirea mandatelor se face de biroul electoral de circumscripție, în ordinea înscrierii candidaților pe listă, iar mandatele desfășurate pe listele de candidați, se efectuează în ordinea înscrierii acestora pe listă”. Pe de altă parte,

art. 95, alin 2, lit. h) precizează că „numărul voturilor valabil exprimate sunt obținute de fiecare listă de candidați și candidat independent”²³.

Fabricarea și centralizarea listelor cu candidați pentru alegerile parlamentare a reprezentat atributul birourilor organizațiilor politice. La alegerile din 11 decembrie 2016 s-au votat liste. În consecință, cetățenii au votat întreaga listă impusă de organizațiile politice²⁴.

Mecanismul transformării voturilor în mandate

Scrutinul electoral din 11 decembrie 2016 s-a desfășurat în baza Legii nr. 208/2015, care a reglementat modalitatea de alegere a Senatului și Camerei Deputaților, precum și modul de organizare și funcționare a Autorității Electorale Permanente. Legea electorală a fost votată de puterea legislativă în primăvara lui 2015, reprezentând voința partidelor politice parlamentare, care au revenit astfel la vechiul sistem de vot, cel pe listă ordonată și centralizată la partid. Pe baza acestei legi s-a desfășurat scrutinul parlamentar de listă închisă de partid, organizat pe baza principiului reprezentării proporționale. În ziua votului, indiferent de simpatiile pentru un anumit candidat, cetățeanul a votat, pe buletinele de vot, două liste ordonate de partid: una pentru Camera Deputaților și alta pentru Senat. Astfel, cantitatea de voturi de la urne a fost delegată reprezentanților partidelor politice²⁵.

Transformarea voturilor în mandate nu se face oricum, ci separat, atât pentru Senat, cât și pentru Cameră, iar repartizarea mandatelor s-a realizat de către biroul electoral de circumscripție, în ordinea înscrierii candidaților pe listă, însă după ce partidele politice au trecut de pragul electoral. Pragul electoral reprezintă numărul minim necesar de voturi valabil exprimate pentru reprezentarea parlamentară a unei formațiuni politice. Prin urmare, un partid politic, pentru a intra în Parlament, a trebuit să obțină la urne 5% din totalul voturilor valabil exprimate la nivel național sau 20% din totalul voturilor valabil exprimate în cel puțin 4 circumscripții electorale pentru toți competitorii electorali. Astfel, listele de candidați ale partidelor politice care nu vor obține coeficientul electoral de 5%, precum și voturile neutilizate nu primesc mandate de senatori sau deputați de la biroul electoral de circumscripție, ci vor fi redistribuite de la centru, de la BEC.

Cum se transformă voturile în mandate parlamentare, conform legislației electorale?

Repartizarea și atribuirea mandatelor de deputat și de senator se fac în două etape: la nivelul fiecărei circumscripții electorale, adică la nivelul fiecărui județ, precum și la nivel național.

Conform legii 208/2015, art. 94, alin. (6) lit. b), se menționează că „fiecărei liste i se repartizează atâtea mandate de câte ori coeficientul electoral al circumscripției electorale

se include în voturile valabil exprimate pentru acea listă, iar atribuirea mandatelor se face de biroul electoral de circumscripție, în ordinea înscrierii candidaților pe listă. Voturile neutilizate sau inferioare coeficientului electoral și mandatele ce nu au putut fi atribuite de biroul electoral de circumscripție se comunică Biroului Electoral Central, pentru a fi repartizate centralizat”²⁶.

Coeficientul electoral al circumscripției este stabilit de biroul electoral, separat pentru Senat și pentru Camera Deputaților, prin împărțirea numărului total de voturi valabil exprimate pentru toate listele de candidați ale partidelor politice, la numărul de deputați și senatori, ce urmează să fie aleși în acea circumscripție. Coeficientul electoral este numărul întreg, rezultat din această împărțire.

La nivel național, Biroul Electoral Central însumează, separat, pentru Senat și pentru Camera Deputaților, voturile listelor partidelor care nu au trecut pragul electoral din toate circumscripțiile electorale, pentru fiecare organizație politică. Prin urmare, legea 208/2015, art. 94, alin. (7), menționează că numărul voturilor obținute de fiecare partid politic, se împarte la 1, 2, 3, 4., făcându-se atâtea operații de împărțire câte mandate nu au putut fi atribuite la nivelul circumscripțiilor electorale. Câturile rezultate din împărțire, indiferent de lista din care provin, se clasifică în ordine descrescătoare, până la concurența numărului de mandate neatribuite. Prin urmare,

cel mai mic dintre aceste câturi constituie coeficientul electoral național, pentru senatori și, separat, pentru deputați²⁷.

În urma centralizării rezultatelor votului, fiecărui partid politic i se repartizează atâtea mandate de deputați și de senatori, de câte ori coeficientul electoral național se cuprinde în numărul total al voturilor valabil exprimate pentru partidul politic, rezultat din însumarea națională a voturilor neutilizate și a celor inferioare coeficientului electoral de circumscripție.

Repartizarea mandatelor pe circumscripții din lista ordonată pe țară se face în ordinea scorului electoral obținut de partidele politice la urne, adică primul număr din lista ordonată la nivel național se împarte la repartitorul circumscripției de la care provine, rezultând numărul de mandate ce îi revin partidului în circumscripția respectivă.

Dacă nici un partid politic sau alianță electorală nu obțin majoritatea la urne a voturilor cetățenilor, atunci voturile cetățenilor acordate partidelor care nu au întrunit coeficientul electoral de 5% sunt redistribuite proporțional formațiunilor politice care au trecut pragul electoral, însă în funcție de procentul electoral obținut separat de fiecare partid politic, atât la Camera Deputaților, cât și la Senat.

După scrutinul electoral din 11 decembrie 2016, Autoritatea Electorală Permanentă a anunțat rezultatele finale ale mandatelor la nivel național, în urma votului și redistribuirii.

Astfel, la Camera Deputaților: PSD a obținut 154 mandate, PNL - 69, USR - 30, UDMR - 21, ALDE - 20, PMP - 18, minorități - 17. La Senat, PSD obținut 67 de mandate, PNL - 30, USR - 13, UDMR - 9, ALDE - 9, PMP - 8.²⁸ Astfel, numărul total al senatorilor și deputaților este de 465, din care 329 de deputați și 136 de senatori.

După centralizarea tuturor secțiilor de votare, BEC a prezentat rezultatele finale în urma scrutinului. Astfel, procentele partidelor politice care au trecut pragul electoral de 5%, la Camera Deputaților au fost următoarele²⁹, PSD a obținut 45,47% din voturi, PNL - 20,04%, USR - 8,87%, UDMR - 6,18%, ALDE - 5,62%, iar PMP - 5,34%.

La Senat³⁰, PSD a obținut 45,67%, PNL - 20,41%, USR - 8,92%, UDMR - 6,24%, ALDE - 6%, iar PMP - 5,65%.³¹

Numărul de voturi obținute de partidele politice care au trecut pragul electoral la Camera Deputaților, au fost următoarele: PSD - 3204864, PNL - 1412377, USR - 625154, UDMR - 435969, ALDE - 396386 - PMP 376891.³²

Numărul de voturi obținute de partidele politice care au trecut pragul electoral la Senat, au fost următoarele: PSD - 3221786, PNL - 1440193, USR - 629375, UDMR - 440409, ALDE - 423728, PMP - 398791.³³

În loc de concluzii

La alegerile din 11 decembrie, cetățenii au votat liste închise de

partid, fabricate la centru de birourile partidelor politice. Legea electorală 208/2015 a conferit partidelor politice monopolul desemnării candidaților. Astfel, în ziua votului, cetățeanul a vot două liste ordonate de partid, una pentru Camera și alta pentru Senat, iar cantitatea de voturi de la urne a fost trasformată în mandate parlamentare doar pentru listele de partid care au trecut pragul electoral stabilit de legea electorală.

Transformarea voturilor în mandate s-a înregistrat separat, atât pentru Senat, cât și pentru Cameră, iar repartizarea mandatelor parlamentare s-a realizat de Biroul Electoral de Circumscripție, ordonat, conform înscrierii candidaților pe listă de către partidele politice.

După scrutinul electoral din 11 decembrie, când cetățenii cu drept de vot și-au exprimat opțiunile politice pentru o formațiune politică sau alta, rezultatele urnelor, anunțate de Biroul Electoral Central³⁴, au pus în lumină voința exprimată de cetățeni. Astfel, legitimitatea urnelor din ziua votului a conferit partidelor politice, care au trecut de pragul electoral de 5%, dreptul reprezentării democratice a cetățenilor în Parlament.

În democrație, partidele politice se confruntă la urne pentru preluarea puterii politice, iar scrutinul electoral de listă ordonată de partid din 11 decembrie a pus în lumină confruntarea democratică dintre formațiunile politice, precum și voința cetățenilor care au venit la urne și au votat listele de partid, separat pentru

Cameră și Senat. Rezultatele electorale democratice de la urne au fost previzibile, deși prezența la vot a fost scăzută, sub 40%.

Prin vot, cetățenii și-au exprimat opțiunea politică pentru o formațiune politică sau alta și și-au cedat puterea în ziua votului parlamentarilor pe care i-au ales democratic, conferind legitimitate partidelor politice care au trecut pragul electoral. Legitimitatea scrutinului și desemnarea reprezentanților aleși au fost consfințite prin votul democratic al cetățenilor care au votat, pe 11 decembrie 2016, în funcție de simpatii sau interese un anumit partid politic.

Campania electorală pentru alegerile parlamentare a fost absentă, anostă și austeră, datorită constrângerilor legii electorale cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, dar și datorită faptului că este decontată de la bugetul de stat, însă doar pentru partidele politice care au trecut pragul electoral. Prin redistribuirea voturilor partidelor politice care nu au trecut de pragul electoral, precum și a celor neutilizate, urmate de transformarea lor în mandate parlamentare la nivel național de către Biroul Electoral Central, partidele politice au ocupat toate fotoliile parlamentare și reprezintă proporțional toți cetățenii în Parlamentul României, și pe cei care au votat și pe cei care nu și-au exprimat opțiunea politică. De aceea, redistribuirea voturilor la nivel central de către softul AEP-ului a funcționat ca o

primă electorală pentru partidele politice care au trecut pragul electoral de 5 %, ocupând astfel toate mandatele parlamentare, 329 de deputați și 136 de senatori, în total 465 de fotolii parlamentare.

La alegerile parlamentare, cetățeanul a votat partidul, adică lista cu candidați propusă de birourile politice ale partidelor în buletinele de vot. Cetățenii și-au exprimat prin vot democratic simpatiile politice sau interesele pentru un partid politic și mai puțin pentru un anumit candidat.

Rezultatele electorale ale urnelor au arătat faptul că partidele mari au adunat cele mai multe voturi, iar partidele noi au reușit să intre în Parlament, trecând de limita pragului electoral de 5% la nivel național.

Redistribuirea mandatelor parlamentare s-a realizat la nivel național, în funcție de coeficientul electoral al circumscripției. Prin urmare, la redistribuire au intrat în Parlament candidații aflați pe listele partidelor care au trecut pragul electoral de 5% la nivel național, deși au obținut mai puține voturi decât candidații aceluiași partid politic sau al altuia, dar din altă circumscripție electorală, deoarece legea electorală 208/2015 pentru alegerea deputaților și senatorilor a fost gândită în așa fel încât să nu ofere șanse politice partidelor mici sau candidaților independenți, ci doar partidelor mari. Motivul fiind reprezentat de faptul că proporționalitatea scăzută penalizează partidele mici și în final le elimină. Astfel, partidele care au reușit să obțină la urne 20% din totalul

voturilor valabil exprimate în cel puțin 4 circumscripții electorale au intrat în Parlament.

La alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016, pentru prima oară în istoria electorală postdecembristă, niciun partid politic nu a realizat vreo alianță politică preelectorală cu un alt partid politic. Formațiunile politice au așteptat să vadă dacă vor trece individual de pragul electoral de 5%, deoarece pentru al doilea membru al alianței, legea electorală cere încă 3% din voturile valabil exprimate pe întreaga țară, ajungându-se la un prag de 8%, iar pentru al treilea membru al alianței se adăugă câte un procent din voturile valabil exprimate în toate circumscripțiile electorale, ajungându-se la 10% din voturile valabil exprimate pe întreaga țară. Prin urmare, temerea partidelor politice de a nu trece de pragul electoral le-a determinat să nu realizeze nicio alianță politico-electorală înainte de alegeri.

După terminarea campaniei electorale, după ziua votului și după anunțarea rezultatelor urnelor, puterea cetățenilor a fost transferată partidelor politice care au trecut pragul electoral de 5% la nivel național. Astfel, partidele politice au fost legitimate să formeze majoritatea politică parlamentară în vederea susținerii guvernului. Conform rezultatelor urnelor, majoritatea parlamentară nu putea fi formată de un singur partid, iar negocierea unei formule politice era necesară în vederea fabricării unei coaliții

politice parlamentare și guvernamentale postelectorale. Negocierile politice cu privire la formarea majorității parlamentare au pus în lumină arhitectura politică guvernamentală.

Odată ce majoritatea politică parlamentară s-a constituit ea a propus șefului statului numele Premierului, care a fost respins inițial. A doua propunere de Premier a majorității parlamentare a fost acceptată de Președinte și astfel Parlamentul a fost convocat în vederea audierii miniștrilor desemnați de către

comisiile de specialitate ale Parlamentului. În urma audierilor, toți miniștrii cabinetului au primit aviz pozitiv din partea comisiilor de specialitate. Ulterior, parlamentarii au trecut la vot și au acordat Guvernului și programului de guvernare votul de încredere, iar Președintele României a numit Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament. Astfel, noul Executiv a depus jurământul de investitură în fața Președintelui.

Note

- ¹ Florin Grecu, „Noua legislație electorală din România: Disciplină și transparență financiară”, *Sfera Politicii*, Nr. 3, 2015, pp. 65-77, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/185/art07-Grecu.php>. (accesat 29.01.2017).
- ² Giovanni Sartori, *Ingenieria constituțională comparată*, traducere de Gabriela Tănăsescu, Editura Institutul European, Iași, 2008, pp. 38-39.
- ³ Cristian Preda, *România postcomunistă și România interbelică*, Editura Meridiane, București, 2002, p. 26.
- ⁴ Giovanni Sartori, *op.cit.*, p. 39.
- ⁵ *Ibidem*, p. 40.
- ⁶ *Ibidem*, p. 41.
- ⁷ *Ibidem*, p. 50.
- ⁸ „Legea nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente”, publicat în Monitorul Oficial, Nr. 553/24 iul. 2015, <http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2016/09/Legea-nr.-208-2015-actualizata-sept-2016.pdf>, (accesat 21.01.2016).
- ⁹ Florin Grecu, „Transformarea voturilor cetățenilor în mandate uninominale în Parlament. Studiu de caz: Alegerile parlamentare din decembrie 2012, Circumscripția electorală nr. 42, Municipiul București”, *Sfera Politicii*, Nr. 2, 2013, pp. 66-79, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/174/art07-Grecu.php>, (accesat 22.01.2016).
- ¹⁰ „Legea 113/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale”, *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 339 din 18 mai 2015”, http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_113_2015_modificare_lege_334_2006_finantarea_activitatii_partidelor_politice_campanii_electorale.php, (accesat 30.01.2017).
- ¹¹ *Ibidem*.
- ¹² *Ibidem*.
- ¹³ *Ibidem*.
- ¹⁴ *Ibidem*.

- ¹⁵ *Ibidem.*
- ¹⁶ *Ibidem.*
- ¹⁷ „Legea nr. 78/2016 din 28 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale publicată”, *Monitorul Oficial*, Nr. 330 din 28 aprilie 2016”, <http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2016/05/LEGEA-78-2016.pdf>, (accesat 20.01.2017).
- ¹⁸ Roxana Popa, „PNL, plin de datorii. Bani nici măcar pentru utilități. Pe cine pune conducerea la plată”, în *Stiripesurse.ro*, 06.01.2017, http://www.stiripesurse.ro/pnl-plin-de-datorii-bani-nici-macar-pentru-utilitati-pe-cine-pune-conducerea-la-plata_1172436.html, (accesat 07.02.2017).
- ¹⁹ Alexandru, Radu, *Sisteme electorale, Tipologie și funcționare*, Ediția a III-a, adăugită și revizuită, Editura ProUniversitaria, 2012, București, pp. 56-58.
- ²⁰ *Ibidem*, p. 149.
- ²¹ „Legea nr. 208 din 20 iulie 2015”, *op. cit.*
- ²² *Ibidem.*
- ²³ *Ibidem.*
- ²⁴ Florin Grecu, „Alegeri parlamentare 2016 – Scrutinul de listă”, *Ziare.com*, 03.10.2016, <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-scrutinul-de-lista-1438457>, (accesat 25.01.2017).
- ²⁵ *Idem*, „Alegeri parlamentare 2016 – Transformarea voturilor în mandate parlamentare”, *Ziare.com*, 11.11.2016, <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-transformarea-voturilor-in-mandate-parlamentare-1442960>, (accesat 25.01.2017).
- ²⁶ „Legea nr. 208 din 20 iulie 2015”, *op. cit.*,
- ²⁷ *Ibidem.*
- ²⁸ „Rezultate finale alegeri parlamentare 2016: BEC”, *News.ro*, 15.12.2016, <http://www.news.ro/politic-intern/rezultate-finale-alegeri-parlamentare-2016-bec-camera-deputatilor-psd-154-mandate-pnl-69-usr-30-udmr-21-alde-20-pmp-18-minoritati-17-senat-psd-67-mandate-pnl-30-usr-13-udmr-9-alde-9-pmp-8-1924400415002016121516080788>, (accesat 25.01.2017).
- ²⁹ „PROCESE-VERBALE privind centralizarea voturilor, constatarea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor de deputat”, <http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/procese-verbale-privind-centralizarea-voturilor-constatarea-rezultatelor-alegerilor-si-atribuirea-mandatelor-de-deputat/>, (accesat 25.01.2017).
- ³⁰ „PROCESE-VERBALE privind centralizarea voturilor, constatarea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor de senator”, <http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/procese-verbale-privind-centralizarea-voturilor-constatarea-rezultatelor-alegerilor-si-atribuirea-mandatelor-de-senator/>, (accesat 28.01.2017).
- ³¹ „Infografic: Rezultate finale BEC: PSD are 221 de mandate de deputați și senatori, cu 12 mai puțin decât este nevoie pentru a avea majoritatea în Parlament/ALDE are 29 de mandate”, <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-21474394-rezultate-finale-bec-psd-are-221-mandate-deputati-senatori->

- 12-mai-putin-decat-este-nevoie-pentru-avea-majoritatea-parlament.htm, (accesat 28.01.2017).
- ³² „BEC, Proces Verbal privind rezultatele finale ale alegerilor pentru Camera Deputaților”, http://parlamentare2016.bec.ro/wp-content/uploads/2016/12/4_RF.pdf, (accesat 01.02.2017).
- ³³ „BEC, Proces Verbal privind rezultatele finale ale alegerilor pentru Senat”, http://parlamentare2016.bec.ro/wp-content/uploads/2016/12/3_RF.pdf, (accesat 01.02.2017).
- ³⁴ „Rezultate”, <http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/>, (accesat 01.02.2017).
- ³⁵ Florin Grecu, „Alegeri parlamentare 2016: Voturi, mandate, guvernare”, *Ziare.com*, 19.12.2016, <http://www.ziare.com/alegeri/rezultate-alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-voturi-mandate-guvernare-1447111>, (accesat 25.01.2017).

Bibliografie

- GRECU, Florin, „Noua legislație electorală din România: Disciplină și transparență financiară”, *Sfera Politicii*, Nr. 3, 2015, pp. 65-77, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/185/art07-Grecu.php>.
- IDEM, „Transformarea voturilor cetățenilor în mandate uninominale în Parlament. Studiu de caz: Alegerile parlamentare din decembrie 2012, Circumscripția electorală nr. 42, Municipiul București”, *Sfera Politicii*, Nr. 2, 2013, pp. 66-79, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/174/art07-Grecu.php>.
- IDEM, „Alegeri parlamentare 2016 - Scrutinul de listă”, în *Ziare.com*, <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-scrutinul-de-lista-1438457>.
- IDEM, „Alegeri parlamentare 2016 – Transformarea voturilor în mandate parlamentare”, în *Ziare.com*, <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-transformarea-voturilor-in-mandate-parlamentare-1442960>.
- IDEM, „Alegeri parlamentare 2016: Voturi, mandate, guvernare”, în *Ziare.com*, <http://www.ziare.com/alegeri/rezultate-alegeri-parlamentare-2016/alegeri-parlamentare-2016-voturi-mandate-guvernare-1447111>.
- PREDA, Cristian, *România Postcomunistă Și România Interbelică*, Editura Meridiane, București, 2002.
- RADU, Alexandru, *Sisteme electorale, Tipologie și funcționare*, Editia a III-a, adăugită și revizuită, Editura ProUniversitaria, București, 2012.
- SARTORI, Giovanni, *Ingineria constituțională comparată*, traducere de Gabriela Tănăsescu, Editura Institutul European, Iași, 2008.

Legislație electorală:

- „Legea nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente”, <http://www.roaep.ro/legislatie/wp->

content/uploads/2016/09/Legea-nr.-208-2015-actualizata-sept-2016.pdf.
 „Legea 113/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale”, Monitorul Oficial, Partea I nr. 339 din 18 mai 2015.

http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_a_113_2015_modificare_lege_334_2006_finantarea_activitatii_partidelo_r_politice_campanii_electorale.php.

„Legea nr. 78/2016 din 28 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale publicată”, Monitorul Oficial, Nr. 330 din 28 aprilie 2016,
<http://www.roaep.ro/legislatie/wp-content/uploads/2016/05/LEGEA-78-2016.pdf>.

Rezultate BEC:

„Rezultate”,
<http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/>.

„PROCESE-VERBALE privind centralizarea voturilor, constatarea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor de deputat”,
<http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/procese-verbale-privind-centralizarea-voturilor-constatarea-rezultatelor-alegerilor-si-atribuirea-mandatelor-de-depu>

„PROCESE-VERBALI centralizarea voturi rezultatelor alegeril

mandatelor de senator”,
<http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/procese-verbale-privind-centralizarea-voturilor-constatarea-rezultatelor-alegerilor-si-atribuirea-mandatelor-de-senator/>.

Ziare online:

„Infografic Rezultate finale BEC: PSD are 221 de mandate de deputați și senatori, cu 12 mai puțin decât este nevoie pentru a avea majoritatea în Parlament / ALDE are 29 de mandate”, în *Hotnews.ro*,
<http://www.hotnews.ro/stiri-politic-21474394-rezultate-finale-bec-psd-are-221-mandate-deputati-senatori-12-mai-putin-decat-este-nevoie-pentru-avea-majoritatea-parlament.htm>.

„Rezultate finale alegeri parlamentare 2016: BEC”, în *News.ro*,
<http://www.news.ro/politic-intern/rezultate-finale-alegeri-parlamentare-2016-bec-camera-deputatilor-psd-154-mandate-pnl-69-usr-30-udmr-21-alde-20-pmp-18-minoritati-17-senat-psd-67-mandate-pnl-30-usr-13-udmr-9-alde-9-pmp-8-1924400415002016121516080788>.

POPA, Roxana, „PNL, plin de datorii. Bani nici măcar pentru utilități. Pe cine pune conducerea la plată”, în *Stiripesurse.ro*,
<http://www.stiripesurse.ro/pnl-plin-de-datorii-bani-nici-macar-pentru-utilitati-pe-cine-pune-conducerea-la-plata/>